Jüdische Pester Zeitung.

אויפדיעזע צייטונג קאנן מאן יעדען טאג פרענומעריערן
אונד דער פרענומעראציאנס-פרייז בעגיננט מיט דעם עטפאנגע דעם ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט זיך אין פעסט אלט-גאססע נו' 1.
וואהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנסגעלדער צו זענדען בעליעבט.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט דרייאמאל וואכענטליך
מאנטאג, מיטוואך אונד פרייטאג.

אונד קאסטעט
פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 " "
פיערטעליאהר 2 גול' אונד 50 קר' ע.-וו.

פירס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 גול' אונד 50 קר' ע.-וו.
פיערטעליאהר 2 " " 75 " " "

Nr. 65, ניינטער יאהרגאנג — פעסט, מאָנטאג כג סיון ה.ת'ר'ל'ז'. — Pest, den 4. Juni 1877.

דער קריעג.

וואָ בלייבט דאס „בעזאָנדערס-וויכטיגע"? וואָ איזט דאס עקסטרא-בלאטט מיט דער בעזאָנדערס-וויכטיגען נייאיגקייט? וואָ זינד דיא קארטען פאָם קריעגס-שויא-פלאטצע? דיעזע אונד נאָך מעהרערע פראגען זינד אן אונס אין דען לעטצטען טאגען געריכטעט וואָרדען. — נון, דיא ערסטע פראגע פראגען איך וויר: וואָ איזט דאס „בעזאָנדערס-וויכטיגע"? נאָך אם 24-אפריל איזט דיא קריעגס-ערקלערונג ערשיענען, אונד הייטע צעהלען וויר שאָן דען 4-טען יוני — אונד נאָך האט קיינע וויכטיגע שלאכט שטאטטגעפונדען. זייט 42 טאגען איזט אלזאָ נאָך גאר ניכטס פאָן בעזאָנדערער וויכטיגקייט פאָרגעפאללען. — וויר האטטען גענוג צו קעמפפען ביז וויר נור אונזערע רעגעלמעסיגע דרייא מאל-וואָכענטליכע אויסגאבע מיט עטוואס אינטערעססאנטעם אויספיללען קאָננטען, ניכט דאס וויר נאָך איינע עקסטרא-אויסגאבע העטטען הערויסגעבען קאָננען. פרייליך ווירד מאן פראגען: וואָמיט ווערדען דענן דיא אונגעהייער גראָסען, נאר צווייאמאל טעגליך ערשיינענדען בלעטטער אויסגעפיללט? נון, דיעזע פראגע ווירד דער לעזער דיעזער אונגעהייער גראָסען, 2-מאל דעם טאגעס ערשיינענדען בלעטטער לייכט בעאנטוואָרטען קאָננען. וועןן מאן זיא דורכליעזט, ווייס מאן עבענזאָ פיעל וויא ניכטס, אונד איזט עבען זאָ קלוג וויא צופאָר. קורץ: זיא ווערדען מיט לעערעם שטראָה אויסגעפיללט, קיים דאס מאן אירגענדוואָ אין קאָרן דארין פינדען קאנן, אונד וועןן וויר אירגענד איין זאָלכעס געניעסבארעס קאָרנכען פינדען, זאָ ברינגען וויר עס אין אונזערעם בלאטטע אָהנע פיעל שטראָה. דיעזע גראָסען טאגע-בלעטטער זינד זעלבסט צו בעמיטליידען, ניכט אימטער האבען זיא גענוג שטאָפף צום שרייבען, אונד דאס אונגעהייער גראָסע בלאטט מוס דאָך פאָלל ווערדען! דער לעזער מוס דאָך יעדען טאג 4 קוואדראט-מעטער פאפיער אונד וועניגסטענס איין קילאָ-גראמם פאָליטיק צו לעזען בעקאָממען. אללע היעזיגען טאגע-בלעטטער האבען בערייטס אייך שאָן אונגעהייער גראָסע, אין זיעבען פאַרבען געמאלטע קארטען פאָם אייראָפעאישען קריעגס-שויא-פלאטצע געבראכט, דאָרט שטעהען אללע פאָרהאנדענען אונד זאָגאר דיא קליינסטען, ניכט-פאָרהאנדענען אָרטשאפטען פאָן רומעניען אונד דער טירקייא. דער לעזער וויים נון, וויאָ דאס רומענישע דאָרף יעפיריאנעסקילי, יעאנעטשקי, אונד וויאָ דאס טירקישע דאָרף אבראכאדאבראי, קארא-בייקילי ליעגען; אבער אָב דיא קענטניס דיעזער אָרטשאפטען צור פעראנשויליכונג דער שלאכט-פלאַטצע גענוצט האבע, בעצווייפלען וויר אומזאָמעהר, אלס נאָך אייגענטליך אויף דעם אייראָפעאישען קריעגס-שויא-פלאטצע נאר קיינע שלאכט שטאטטגעפונדען האט. אללע ביזהעריגען קריעגס-ערייגניססע וואַרען נון אן אונד אויף דער דאָנוי, אונד פאָן דיעזער וויים מאן אָהנעהין, דאס זיא אים פיעלעם וואססער בעשטעהט אונד איינען מעכטיגען שטראָם בילדעט, אויף וועלכעם דיא קריעגס-שיפפע פערקעהרען אונד אין דיא ליפט געשפרענגט ווערדען קאָננען.

וויר האבען גלייך צו אנפאנג דיעזעס קריעגעס אונזערע לעזער דאראויף אויפמערקזאם געמאכט, דאס דער פערלויף דעסזעלבען איין זעהר לאָנגזאמער אונד שלעפפענדער זיין ווירד. וויר פערשפראכען אינדעססען דיא הערויסגאבע פאָן עקסטרא-בלעטטערן אונד פאָן קארטען, זאָבאלד דיעזע ערפאָרדערליך זיין ווערדען. דיעזעס פערשפרעכען קאָננטען וויר ביז הייטע נאָך ניכט אין ערפיללונג ברינגען, ווייל דיעזעס עבען ביז הייטע נאָך ניכט נאָטהיג וואר. פאָרלייפיג בראכטען וויר בלאָס קליינע צייכנונגען, אום נור דיא מיליטערישען ציגע אונד ארמעע-בעוועגונגען אנגעהערונגסווייזע צו פעראנשוליכען; אבער איינע גענויע, אויספיהרליכע קארטע פאָם קריעגס-שויא-פלאטצע קאָננען וויר זאָ לאנגע ניכט ליעפערן, ביז וויר ניכט דען אייגענטליכען פלאטץ דעם קריעגעס קעננען. אלס פאָר 7 יאהרען דער דייטש-פראנצאָזישע קריעג אויסגעבראָכען וואר, וואַרען וויר זאָ פאָר-איילינג, זאָפאָרט איינע קארטע פאָן דען דייטש-פראנצאָזישען גרענצ-לענדערן צו ליעפערן. באלד אבער וואר יענע קארטע אונברויכבאר, דא אין וועניגען טאגען דיא שלאכטען שאָן אים איננערן פראנקרייכס אונד נאכהער פאָר פאריז אונד אייך ווייטער זידליך וואָרען, זאָ דאס וויר דאנן נאָך צווייא קארטען הערויסגעבען מוסטען. הייטע זינד וויר שאָן אין דיעזען זאכען ערפאהרען אונד וואַרטען ערסט איינע בעדייטענדע שלאכט אב, דאס וויר דאנן זעהען, נאָך וועלכער געגענד זיך דער קריעג ערשטרעקען ווירד, דאמיט וויר דיא קארטע פאָן יענער געגענד אויספיהרליך ליעפערן קאָננען.

זאָנדערבאר! זעלבסט אין דען גרויען אלטען צייטען, אלס נאָך קיינע דאמפפשיפפע, אייזענבאהנען אונד זאָלכע קונסט-שטראסען עקסיסטירטען אונד דיא קריעגס-קונסט מיט זאָ פיעלען מאָרד-ווערקצייגען ניכט זאָ ענטוויקעלט וואר, פפלעגטע דיא קריעגס-פיהרונג איינע שנעללערע צו זיין, אלס דיא הייטיגע אין דער טירקייא. אים רוסיש-טירקישען קריעגע פאָם יאהרע 1828 וואַרען דיא רוסען איננערהאלב 42 טאגע שאָן וויים איבער דיא דאָנייא פאָרגעשריטטען — אונד הייטע וויללט עס גאר ניכט פאָרווערטס קאָממען! עס איזט, אלס אָב עטוואס אין דער ליפט ליעגען ווירדע, וואס דיא קריעגער פייל, טרעגע אונד שלעפריג מאכט.

שאָן נאפאָלעאָן דער ערסטע זאגטע עס: „דיא קריעגס-זוכט ליעגט אין דער ליפט אונד אין דער צייט, זיא איזט איינע ארט אנשטעקענדע קראנקהייט; ווענן אבער דיעזער קריעגס-טריעב אין דער ליפט ניכט פאָרהאנדען איזט, דאנן קאנן מאן איהן וואָהל ביא דען האארען הערביי-ציעהען, אבער ער גלייכט דאנן איינעם, דען מאן נור געוואלטזאם שלעפפט, אָהנע דאס ער מיט ליסט אונד וויללען פאָרווערטס קאָממען קאָננטע."

אונד וואהרליך, דיעזער קריעגס-טריעב ליעגט הייטע ניכט אין דער ליפט. דער גאנצע רוסיש-טירקישע קריעג וואר איין געוואלטזאם ביא דען האארען הערבייגעצאָגענער, אונד זעלבסט דיא וויטטערונגען זעטצען איהם אללע מאָגליכען הינדערניססע אין דען וועג. רעגען, רעגען אונד אימטער רעגען, אונגעהייערע איבערשוועממונגען אונד זאָנסטיגע אונפעללע לאססען דיא קריעגער ניכט פאָרווערטס קאָממען. דיא בעסטע בעמערקונג היעצו מאכטע דער חכם באשי פאָן קאָנסטאנטינאָפעל, ער זאגטע: „עס איזט איין קריעג, דער פאָן וויטטערונגען, פאָן „סודית" אונד „חלומית" בעאיינפלוסט ווירד." — דיא גאנצע רוסישע פאָליטיק, דיא גאנצע רוסישע ארמעע-בעוועגונג בלייבט איין סוד. ניעמאנד וויים, וואָהין מאן הינויס וויל אונד וואָראויף מאן אייגענטליך ציעלט. ניעמאנד וויים, וואס דיא איבריגען אייראָפעאישען מעכטע וואָללען, אונד וואס ענגלאנד בעאבזיכטיגט. דיא רוסישע קריעגס-פיהרונג ווירד פאָן דען „חלומית" דעם רוסישען קאיזערס געלייטעט. קאיזער אלעקסאנדער האט איין באָזעס געוויססען, דאס איהן ניכט שלאָפען לאָסט. פורכט אונד שרעקען בעמעכטיגען זיך זיינער, ער וועהנט זיך אימטער פאָן מאָרדערן אומגעבען, זיין געמיטהסצושטאנד גרענצט ביינאהע אן וואהנזינן, אונד ווענן ער איינשלאָפט, דא טריימט איהם, ער האבע דאָך דען קריעג אויף איינע זעהר אונגערעכטע ווייזע הערויפבעשוואָרען, דאס שאָן פערגאָססענע אונד נאָך צו פערגיעסענדע בלוט דער פיעלען אונשולדיגען קריעגער זיעדעט אונד קאָכט פאָר איהם אונד שרייט אום ראכע. ער ערוואכט מיט פירכטערליכעם געשרייא — אונד בעפיעהלט שנעלל זיינען קאָממאנדאנטען נאָך איין וועניג צו וואַרטען אונד מיט דען שלאכטען נאָך ניכט צו בעגיננען. יא, ער אייסערטע בערייטס דען וואונש, מיט דעם סולטאן צוזאממענצוקאָממען, זיך מיט איהם אויסצוזאָהנען אונד אללעס וויעדער אין גיטע אבצומאכען.

אונד אין דער טהאט שפרעכען שאָן דיא צייטונגען זייט זאמסטאג פאָן פריעדענס-אויסזיכטען. דיא טירקייא זיעהט זיך גאנץ אלליין געגען דיא צאהלרייכען פיינדע אונד געגען דיא גראָסע איבערמאכט; רוסלאנד וויעדער זיעהט, דאס עס מיט דעם פאָרדרינגען ניכט זאָ שנעלל געהט, וויא עס אנפאנגס מיינטע — אונד ביידע זינד בערייטס קריעגס-מידע אונד פיהלען שאָן דאס פריעדענס-בעדירפניס, אָהנע דאס נאָך גאר איינע שלאכט שטאטטגעפונדען העטטע. ביסמארק זאָלל דיא דער פריעדענס-פערמיטטלער זיין, דיא טירקייא ברויכט נור דאס קאָנפערענצ-פראָטאָקאָלל אנצונעהמען — אונד אללעס ווערע דאנן וויעדער גוט, אונד מאן העטטע פיעל לערם אום ניכטס!

וויר גלייבען ניכט אן דען שנעללען פריעדענס-שלום; אבער דיא בעדייערנסווערטהען גראָסען טאגע-בלעטטער זינד מיט איהרער אויספיללונג אין פערלעגענהייט, דא פאָם קריעגס-שויא-פלאטצע גאר קיינע נאכריכטען איינטרעפפען, אונד זאָ מיססען זיא צור אבוועכסלונג אייך איינמאל פאָן פריעדענס-אייסזיכטען שפרעכען. דער לעזער מוס נאָך דען פיעלען וואַרמען שפייזען אייך עטוואס כאלטעס בעקאָממען; וואס שאדעט עס? אם לעזען האט זיך נאָך קיינער דען מאגען פערדאָרבען!

דיא דעפעשען טרייבען נאָך אימטער מיט דען צייטונגען איין באָזהאפטעס אונד גרויזאמעס שפיעל. נאָך פאָר אכט טאגען איזט היער איינע דעפעשע איינגעטראָפפען מיט דער נאכריכט, דאס דיא טירקען דיא פעסטונג ארדאגאן וויעדער צוריקעראָבערט האבען. טאגס דאראויף קאם איינע פעטערסבורגער דעפעשע מיט דער מעלדונג, דיא קאָנסטאנטינאָפלער נאכריכט זייא איינע ליגענהאפטע, דא ארדאגאן נאָך אימטער פאָן דען רוסען בעזעטצט בלייבט. דאס גינג זאָ פאָרט איינינע טאגע, באלד היעס עס: „ארדאגאן זייא אויף איינע וואונדערבארע ווייזע פאָן דען טירקען וויעדער גענאָממען וואָרדען" — אונד באלד היעס עס: „דאס גאנצע זייא איינע ליגע, ארדאגאן בלייבט אין דען הענדען דער רוסען." — נון כאם פרייטאג פריה איינע האָלב-אמטליכע דעפעשע אויס קאָנסטאנטינאָפעל מיט דער בעשטיממטען אויסזאגע: „ארדאגאן איזט וויעדער אין דען הענדען דער טירקען." מיטטאגס כאם איינע פעטערסבורגער דעפעשע

* (איינע פֿעראונטרייאונג צום שאדען דעם בּאראָנס נאַטהאניעל פֿ׳ ראָטהשילד.) איום וויען ווירד זאָעבען פֿאָלגענדעס בּעריכטעט: דער בּאראָן נאטהאניעל פֿ׳ ראָטהשילד איבערגאב זיינעם סעקרעטער איינען פֿערזיעגעלטען געלד־בּריעף, אין וועלכעם 6000 גולד׳ ענטהאלטען וואַרען, דאמיט ער דענזעלבען צור פּאָסט בּעזאָרגע. דער סעקרעטער, נאמענס יאָזעף בּאָצענהאַרדט, אָפּפֿנעטע יעדאָך קינסטליך דען בּריעף, נאהם דאס געלד הערויס, אונד לעגטע אין דענזעלבען איינע נוממער דעם וויטצ־בּלאַטטעס „דער היקעריקי" היניין. יעטצט העפֿטעטע ער דען געאָפֿפֿנעטען בּריעף ווידער קינסטליך צוזאממען אונד גאב איהן צור פּאָסט. אלס דער בּריעף אן דיא בּעשטיממטע אדרעססע אנלאַנגטע, דא וואר דער עמפּפֿענגער ערשטיינט, אין דעם בּריעפֿע אנשטאַטט דעם געלדעס בּלאָס איין אלטעס „וויטצ - בּלאַטט" צו פֿינדען. דעם ארמען מענשען איזט אים שרעקקען יעדע לוסט צו „וויטצ־בּלעטטערן" פֿערגאנגען. ער טעלעגראַפֿירטע זאָגלייך אן בּאראָן ראָטהשילד, דיעזער וואָללטע דען דיעב פֿערהאַפֿטען לאססען, דאָך האטטע הערר יאָזעף בּאָצענהארדט „וויטץ" גענוג, אים זיך אינצייישען צו ספֿליכטען. דער מאַנן, דער עטווא 28 יאהרע אלט איזט, ווירד נונמעהר פֿאָן דער פּאָליצייא שטעק־בּריעפֿליך פֿערפֿאָלגט. וויא מאן פֿערמוטהעט, בּעפֿינדעט זיך דער פֿרעכע דיעב אויף דער פֿאהרט נאָך אמעריקא. — פֿיעללייכט קאָממט ער דאָרט מיט דער לאָנדאָנער מיססיאָנס־געזעללשאַפֿט צוזאממען, וואָ ער יא פֿיר איין בּיזכען „טויפֿען" ניכט 6000, זאָנדערן 50000 גולדען אימשווינדעלן קאָננטע, אָהנע היעפֿיר איינע שטעק - בּריעפֿליכע פֿערפֿאָלגונג בּעפֿירכטען צו מיססען. אנדערע לייטע בּעקאָממט יא דיעזע אבשייליכע מיססיאָנס - געזעללשאַפֿט אָהנעהין ניכט!

* (איין אונזויבערעס אונד טהייערעס געשעפֿט.) דיא לאָנדאָנער מיססיאָנס־געזעללשאַפֿט, דערען שטרעבען דאריין בּעשטעהט, יודען אים האָהע סוממען צור טויפֿע צו בּעוועגען, האט זאָעבען איהרען רעכנונגס־בּעריכט פֿיר דאס יאהר 1876 פֿעראָפֿפֿענט־ליכט. — איים דעם פֿעראָפֿפֿענטליכטען בּעריכט געהט הערפֿאָר, דאס דיא מיססיאָנס־געזעללשאַפֿט אין דעם פֿאָן איהר בּעטריעבענען שמוטציגען „זעעלענ־שאכער" אים פֿאָריגען יאהרע 39829 פֿפֿונד שטערלינג (דאס הייסט: איבער 398,290 גולדען עסטערדייכישער וועהרונג) פֿעראויסגאבט האט. פֿיר דיעזע האָהע סוממע געלאנג עס איהר, 8 ערוואכסענע יודען נעבסט 2 קליינען קינדערן דער טויפֿע צוציפֿיהרען. וואס דיא 2 קליינען קינדער בּעטריפֿפֿט, זאָ איזט דער גאנצע טויפֿ־שווינדעל עבען איין גאר ניכטס, דא דיעזע, ווען זיא גראָס ווערדען אונד איינען רייפֿען פֿערשטאנד ערהאלטען, זיך געוויס אים איינע טויפֿע ניכט קימ־מערן ווערדען, דיא אן איהנען אין איהרער פֿריהען קינדהייט פֿאָללצאָגען וואורדע אונד וואָפֿיר דיא געוויססענלאָזען עלטערן דען שאנד־לאָהן איינגעשטעקט. עס בּלייבען דאהער נור דיא 8 ערוואכסענען יודען, דערען טויפֿע דער מיססיאָנס־געזעללשאַפֿט אויף דיא אָבענ־ערוועהנטע סוממע צו שטעהען קאם. יעדער „משומד" קאָסטעט אלזאָ דער געזעללשאַפֿט אונגעפֿעהר 5000 פֿפֿונד שטערלינג (50,000 גולדען).

* (צור שאנק־רעגאלע.) דאס מיניסטעריאום דעם אינגערן האט אין איינעם ערלאססע נאַכטרעגליך נאָך פֿאָלגענדע בּעשטיממונגען פֿעסטגעשטעללט: 1) ליקאָר, רום אונד ראָזאָליע קאָננען פֿאָן דען היעצו בּערעכטיגטען קייפֿלייטען אייך אין פֿלאשען, דיא קליינער אלס ½ ליטער זינד פֿערקויפֿט ווערדען, ווען נור איין ליטער דיעזער געטרענקע זאממט פֿלאשע מינדעסטענס 60 קר׳ קאָסטעט; — 2) אין דיא רייהע דיעזער געטרענקע ווירד אייך דער סירמיער סליוואָוויטץ גערעכנעט; — 3) וואס יעדאָך דען שפּיריטוס בּעטריפֿפֿט, זאָ דאַרף דערזעלבע פֿאָן דען ערוועהנטען קויפֿלייטען נור אין פֿלאשען צום פֿערקויפֿע געבראכט ווערדען, דיא ניכט קליינער אלס ½ אונד ניכט גראָסער אלס איין גאנצעס ליטער זינד."

נייעסטעס.

זאָ איזט עס דאָך וואהר! **אַרדאגאן איזט פֿאָן דען טירקען ווידער צוריקגענאָממען וואָרדען!** הייטע פֿריה איזט דיא אמטליכע דעפּעשע איינגעטראָפֿפֿען מיט דער מעלדונג, דאס דיא ווידער־איינגאהמע אַרדאגאנס דורך טירקישע סאָלדאטען אמטליך בּעשטעטיגט ווירד. נון דא האבען דיא טירקען אין אזיען ווירקליך איינע זעהר בּעדייטענדע זיעג ערהונגען, דענן יעמאנדען היניסצוטרייבען איזט בּעדייטענד שווערער, אלס זיין איינדרינגען צו פֿערהינדערן. דיא אים אַרדאגאן פֿערטריעבענען רוסען מיססען אונגעהייער גראָסע פֿערלוסטע ערליטטען האבען. אלס דיא רוסען אם 18־טען מאי דיעזע טירקישע פֿעסטונג אַרדאגאן ערשטירמט האבען, דא טעלעגראַפֿירטע דער רוסישע גענעראל דעם רוסישען קאיזער: „אַרדאגאן ליעגט צו פֿיסען אייערער מאיעסטעט!" — אונד יעטצט ליעגט עס ניכט איינמאל צו קאָפֿפֿע זיינער מאיעסטעט!

בּייא דעם לעטצטען בּאָמבּארדירען צווישען ווידדין אונד קאלאפֿאט האבען דיא רומענען אויף דיא טירקישען שפּיטאָלער אין ווידדין געשאָססען, וואס געגען דאס נייע קריעגס־געזעטץ, געגען דיא „גענפֿער קאָנווענציאָן" איזט. דיא טירקייא האט דאהער געגען דיעזעס בּארבּארישע טרייבען דער רומענען פּראָטעסטירט.

איינע פּעטערסבּורגער דעפּעשע פֿאָם 31־טען מאי וויים ווידער פֿאָן איינעם געפֿעכטע אין אזיען צו מעלדען, וואָבּייא דיא רוסען נור 3 טאָדטע אונד 30 פֿערוואונדעטע פֿערלאָרען האבען. — איינע פּעטערסבּורגער דעפּעשע מעלדעט צוגלייך, דאס זיך עסטערדייך־אונגארן ענדליך דאָך אין דען רוסיש־טירקישען קריעג איינמישען ווערדע.

טעלעגראַפֿישע דעפּעשען.

דיא איבּריגען הייטע פֿריה איינגעטראָפֿפֿענען דעפּעשען לויטען:

בּוקארעסט 31־טען מאי. דער דאָנייא־איבּערגאנג ווירד ערסט אם 9־טען יוני ערפֿאָלגען, דא דער רוסישע קאיזער ערסט אם 6־טען יוני היער איינטרעפֿפֿען ווירד. צום פֿייערליכען עמפּפֿאנגע דעם רוסישען קאיזערס ווערדען היער 500,000 פֿראנקס פֿעראויסגאבּט ווערדען.

קאָנסטאנטינאָפּעל 30־טען מאי. פֿאָר קארס האט איין היטציגער קאמפֿף שטאַטט־געפֿונדען, וועלכער מיט דעם זיעגע דער טירקען ענדעטע. דער סולטאן וואורדע וועגען דער צוריק־עראָבערונג פֿאָן אַרדאגאן בּעגליקוויינשט.

געשעפֿטסבּעריכט

ווייצען פער סעפטעמבער 11.30—11.40 גול.
קוקורוץ פער יולי 7.20—7.30 גולדען.
האפער פער סעפטעמבער 7.15 גולד.
רעפּס (קאָהל) פער אויגוסט 15½—15¾ גול. בּאנאטער פער אויגוסט 14⅝—14⅞ גול׳.
שפּיריטוס נייע מעטהאָדע אים קליינען 33 — 33½ גולד. אלטע־מעטהאָדע 35½—35¾ גולד׳ פער 10000 ליטער־פּערצענט.
פּעסטער שלאכט־פֿיעהמארקט. דערויפֿטריעב אויף דעם געסטריגען היער שטאַטטגעפֿונדענען שלאכטפֿיעהמארקטע בּעטרוג 545 שטיק אָכסען. מילך־קיהע 507 שטיק. פּרייזע פֿיר אָכסען 54 — 55½ פֿל׳, פֿיר קיהע 48 — 52 פֿל׳ פֿיר בּיפֿפֿעל 47 פֿל׳ פער 100 קילאָ שלאכט־געוויכט. זאממט פֿערצעהרונגס־שטייער.

לאָטטאָ־ציעהונג פֿאָם 30־טען מאי 1877.
בּרינן 29 78 16 89 41

פֿעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בּר״י רייז.

קאָנקורז.

אין דער היעזיגען איזראעליטישען אָרטהאָדאָקסען געמיינדע איזט דיא שטעללע איינעס חזן, דער צוגלייך איין ש״ב זיין מוס, מיט דעם יאהרעס־געהאלטע פֿאָן 500 בּיז 600 גולדען, ⅓ שחיטה אונד נעבּענאיינקינפֿטען זאָפֿאָרט צו בּעזעטצען. — בּעווערבּער אים דיעזע שטעללע, וועלכע מיט קבלות אונד גוטען צייגניססען איבּער שטרענג רעליגיאָזען לעבּענסוואנדעל פֿאָן אָרטהאָדאָקסען ראַבּבּינען פֿערזעהען זינד, קאָננען אָהנע אנציפֿראגען צו איינעם פּראָבּע־פֿאָרטראג היער ערשיינען. — רייזעשפּעזען ווערדען נור דעם אקצעפּטירטען פֿערגיטעט.

דינא־ס ערדאהעל, סיון תרל״ז.

דער פֿאָרשטאנד.

פֿרוכט־ אונד מעהל־פּרייז־טאבעללע.

פֿריכטע		קוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאָגר.
ווייצען	נייער בּאנאטער	—	—.——.—
"	"	—	—.——.—
"	"	—	—.——.—
"	"	—	—.——.—
"	"	—	—.——.—
"	"	—	—.——.—
"	"	—	—.——.—
"	"	—	—.——.—
"	טהייס	74·6	12.75—12.85
"	"	75·5	13 —13.35
"	"	76·4	13.55—13.70
"	"	77·3	13.80—14.—
"	"	78·3	14.05—14.20
"	"	79·2	—.——.—
"	"	80·1	—.——.—
"	פּעסטער בּאָדען	74·6	12.45—12.55
"	"	75·5	12.70—12.95
"	"	76·4	13.25—13.46
"	"	77·3	13.50—13.70
"	"	78·3	13.75—13.90
"	"	79·2	—.——.—
"	"	80·1	—.——.—
"	ווייסענבּורגער	74·6	12.80—12.90
"	"	75·5	13.05—13.30
"	"	76·4	13.60—13.75
"	"	77·3	13.85—14.05
"	"	78·3	14.10—14.20
"	"	79·2	—.——.—

פֿריכטע	קוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאָגר.
קאָרן	72	11.—10.70
נעריסטע מאלץ	62	8.90—7.45
נעריסטע פֿוטטער	62	7.25—6.90
האפער	41	7.85—7.50
קוקורוץ בּאנאטער		7.30—7.20
אנדערער	73	7.10—6.80
הירזע		6.55—6.35

טערמינע (פער 100 קילאָגר.)		
ווייצען	פער סעפטעמבּער	11.30
		—.—
קאָרן	פֿריהיאהר	—
קוקורוץ		7.20—
נעריסטע		— —
האפער	סעפטעמבּער	7.15—
		—.—
רעפּס		15.—

בּאללען־מעהל		פֿל. קר.
נומער	0	28 —
"	1	27 20
"	2	26 40
"	3	25 50
"	4	24 25
"	5	23 —
"	6	21 50
"	7	19 80
"	8	18 50
"	8½	17 —
שפּיריטוס: אלטע	מעטהאָדע פּרעסהעפֿע	35,50
נייע	" פֿאראפֿפֿעל	32.80

קורז־טאבעללע פֿאָם 30. מאי

געלד־קורז	פֿל.	קר.
זילבּער־אגיא	112	30
דוקאטען	6	09
קאייזערליך־אונגארישע 8 גולדען גאָלד־שטיק (20 פֿראנקס)	10	24
נאפּאָלעאָנדאָר	10	24
דייטשע רייכסבּאנקנאָטען	62	80
20 מארקשטיקע	12	53
פּאפּיער רובּעל	1	37

לאָזע	פֿל.	קר.
1839־ער ראָטהשילד־לאָזע גאנצע	300	—
דעטטא פֿינפֿטעל	299	—
1854־ער 4 פּראָצענטיגע שטאאטס־לאָזע	107	—
1860־ער גאנצע	108	—
דעטטא פֿינפֿטעל	118	25
1864־ער לאָזע צו 100 גולדען	134	25
דעטטא 50	134	—
[illegible] רעגולירונג	20	—
סערבּען־לאָזע	12	—
קריעגס־לאָזע	160	75
קלארי־לאָזע צו 40 גולדען	28	—
דאָנוי־דאמפֿשיפֿפֿאהרטס־לאָזע	93	50
אינסבּרוקער לאָזע	17	50
קעגלעוויטש צו 10 גולדען	11	50
קראקויער 20	14	75
אָפֿנער 40	29	50
פּאלפֿי 40	27	50
רודאלף־לאָזע 10	13	25
סאלם־לאָזע 40	37	25

לאָזע	פֿל.	קר.
זאלצבּורגער לאָזע צו 20 גולדען	15	50
סט. גענאָיס 40	25	75
[illegible] 20	18	50
[illegible] 100	119	—
דעטטא 50	60	—
וואלדשטיין 20	23	25
ווינדישגרעטץ 20	23	50
אונגארישע פּראמיענלאָזע צו 100 גולד.	71	25
דעטטא צו 50 גולדען	71	—
וויענער לאָזע	91	50

ווערטה־פּאפּיערע	פֿל.	קר.
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	73	25
טעמעשוואר־בּאנאטער	72	50
זיעבּענבּירגישע	79	50
גאליציש	83	75
בּוקאָווינער	79	50
אונגארישע אייזענבּאהן־אנלעהען	95	—
ווייזענבּאהנס־אבּלעזונגס־אָבּליגאציאָנען	73	50
פֿאנדבּריעפֿע דער אונגארישען בּאָדענקרעדיט צו 5 איינהאלב פּראָצענט	89	25
דער אונגארישען היפּאָטעקען בּאנק צו 5 איינהאלב פּראָצענט	79	50
דער אונגארישען אללגעמיינען בּאָדענקרעדיט־אנשטאלט צו 5 אונד איינהאלב פּראָצענט	—	—
דעטטא צו 6 פּראָצענט	—	—
דער פּעסטער קאָממערציאל־בּאנק	88	25

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS

Budapest, 1877. Druck v. M. Burian, Marokkanerho[f]

פערליעס. אין קאנסטאנטינאפעל איזט דיא בעגייסטערונג איינע גרענצענלאזע. דיא יודען ווערדען אין אללען קרייזען האכגעאכטעט אונד נעהמען נונמעהר איינע זעהר איינפלוסרייכע שטעללונג איין. —

*(דיא רומענישען בלעטטער אונד דיא יודען.) וויא אוים ביקארעסט פאם 1-טען דיעזעס געמעלדעט ווירד, לאססען דיא רומענישען צייטונגען אן דיא דארטיגען יודען פאלגענדען אויפרוף ערגעהען: „איזראעליטען! איהר וואדט עס, וועלכע אונס דורך דיא איסלענדישען צייטונגען פעדליימדעט! איבעראללהין האבט איהר בעריכטעט, דאס דיא רומענען ניכטס אנדערס זינד, אלס „ווילדע יודענפרעססער". וויר פאדערן אייך צור ערפיללונג פאלגענדער צווייא פונקטע אויף: 1) ערסטענס זאללט איהר פעראיינע בילדען, וועלכע געלד-זאממלונגען צור אונטערשטיטצונג דער פערוואונדעטען רומענישען סאלדאטען איינלייטען מאגען — אונד 2) זאללט איהר אויף דיא פעסטער, וויענער אונד פאריזער צייטונגען איינען זאלכען איינפלוס איבען, דאס זיא אין צוקונפט איבער רומעניען נור „גוטעס" בעריכטען! — ווענן איהר דיעזע צווייא פונקטע בעפאלגט, דאנן ווערדעט איהר אין רומעניען רוהיג וואהנען דירפען!" — (עס איזט נאך גוט, דאס דיא אונפערשעמטען רומענישען צייטונגען ניכט דען אנשפרוך ערהעבען, דאס דיא יודען אן דיא רומענישען רייבער דאנק-אדרעססען ריכטען, וויל זיא דען יודענרייב אונד יודען-מארד זייט איינער לאנגען רייהע פאן יאהרען מיט פיעלעם אייפער איבטען. וואהרליך! פאן דען אונפערשעמטען רומענען לאסט זיך איך איינע זאלכע פאדערונג ערווארטען!)

*(געוואלט געגען געוואלט!) לאנגע האט גראף אנדראשי נאך אללען זייטען היגנעשריעבען, דאמיט דיא אונטערע דאנויא ניכט אבגעשפערט ווערדע, דא וויר איינע פערלעטצונג דער פרייהייט אונזערער שיפפ-פאהרט ניכט דולדען מיססען. לײדער האט דיעזעס איינגרייפען אנדראשי'ס ביזהער וועניג גענוטצט, דא דיא הערדען רוססען אונד רומענען אום איין בלאסעס „שטיקפאפיער", זעלבסט ווענן דיעזעס פאן איינעם אנדראשי בעשריעבען איזט, זיך בלוט-וועניג קיממערן. נון לעגטע גראף אנדראשי טינטע אונד פאפיער בייזייטע אונד שיקטע איין קריעגס-שיפף נאך ארשאווא, וועלכעס דאריבער צו וואכען האט, דאס אונזערע שיפפ-פאהרט קיינע שטארונג ערליידע. נון, דאס איזט שאן ריכטיג. דער „געוואלט" מוס עבען ווידער „געוואלט" ענטגעגענגעזעטצט ווערדען. מיט בלאסען שרייבערייען ערציעלט מאן זאלכען לייטען געגענאיבער, וויא דיא רוססען אונד דיא רומענען זינד, עבען גאר ניכטס!

*(אין פעטערסבורג וויים מאן מעהר אלס בייא אונס!) איינע אמטליכע דעפעשע אוים פעטערסבורג מעלדעט זאעבען: „דיא אונגארישע רעגיערונג האט דיעזער טאגע פיר דיא האנוועדס אום איינע מילליאן לאגער-צעלטע אנשאפפען לאססען!" — נון, בייא אונס וויים מאן פאן אלל דעם ניכטס. וויר מיססען דאך בעססער וויססען, וואס היער פארגעהט, אלס דיא רוססען אין פעטערסבורג. דיא גאנצע נאכריכט שיינט פאן רוסלאנד ערדיכטעט צו זיין, אום נאטהיגענפאללס איינע „אויסרעדע" צו האבען, אויך געגען אונס לאזצושלאגען. מאן מוס זיך פאר אונפערשעמטען רוסישען „בלבלים" רעכט זעהר אין אכט נעהמען!

*(באהנאונגליקס-פאללע דער רוססען.) וויא וויר בערייטס בעריכטעט האבען, ערליטטען דיא רוססען בייא איהרעם-דורכצוגע דורך רומעניען וויעדערהאלט באהנאונגליקס-פאללע. דעם „פעשטי נאפלוי", ווירד אוים פלאיעשטי טעלעגראפירט, דאס אנלעסטליך דעם ערסטען אונגליקספאלל בייא באקא 850 רוסישע סאלדאטען, בייא דער צווייטען ענטגלייזונג אונווייט סלאטינא 270 רוסישע סאלדאטען אומ'ס לעבען געקאממען זינד. פאן דען פערוואונדעטען ווירד געשוויעגען. אללענפאללס האבען דיא טירקען דורך שיפפ-אונגליקס-פאללע, דיא רוססען היגעגען דורך באהנ-אונגליקס-פאללע פיעל געליטטען. יעדער שטאאט אדער יעדעס פאלק האט עבען זיינען „נתנה תוקף", וואו בעשטיממט ווירד: מי במים, ווער דורך אונטערגאנג איינעס קריעגס-שיפפעס אין דען וואססער-וועללען אומקאממע: ומי באש, ווער היגעגען דורך דאס פייער דער געשפרענגטען אייזענבאהנ-לאקאמאטיווע אונטערגעהע. — פרייליך! דיא טירקען האטטען אן דען רוסישען אייזענבאהנ-אונפאללען קיינע שולד, וועהרענד דיא רוססען דיא שיפפס-אונגליקע דער טירקען דורך דיא לעגונג פאן טארפעדאס אין גרויזאמסטער ווייזע הערביגעפיהרט האבען.

*(שפעררונג דער יידישען „חדרים" אים מארמאראשער קאמיטאטע.) דעם „האן" ווירד אוים מארמאראש-סיגעטה בעריכטעט: „אונזער שולאינשפעקטאר, הערר ב' פייער, ענטוויקעלט אים אינטערעססע דעם אפפענטליכען אונטערריכטעס איינען אונגעוואהנליכען אייפער. אין לעטצטערער צייט ווענדעטע ער זיינע פארציגליכע אויפמערקזאמקייט דען יידישען געמיינדען צו. פרייליך איזט עס איהם ביזהער ניכט געלונגען, אויך נור איינע געמיינדע אים גאנצען קאמיטאטע צור ערריכטונג איינער שולע צו בעוועגען, וועלכע דען בעשטעהענדען געזעטצען ענטשפרעכען זאלל, דא איבעראלל ווינקעל-שולען (חדרים) זיך בעפינדען. דער הערר שול-אינשפעקטאר ליעס דאהער אים איזוואלדער בעצירקע 35, אונד אים ווישייער בעצירקע 55 ווינקעל-שולען שפערען. אויף דיעזע ווייזע גלויבט דער שול-אינשפעקטאר, דיא יידישען געמיינדען צור ערריכטונג פאן שולען צווינגען צו קאננען." — וויר קאננען דאס פארגעהען דעם הערדן שול-אינשפעקטארס ניכט בילליגען. ווענן ער דאפיר שטרעבט, דאס איבעראלל ארדענטליכע שולען אינס לעבען געריפען ווערדען, זא איזט דיעס וואהל זיינע אמטס-פפליכט. אלליין וואס ווירד ער מיט דער פלאטצליכען שפערונג דער ווינקעל-שולען ערדייכען? — ניכטס אנדערעס, אלס דאס דיא יידישען קינדער אויף אפפענטליכער גאססע הערומלייפען ווערדען! וויר גלויבען, דאס איינע ווינקעל-שולע דאך איממערהין מעהר ווערטה זייא, אלס גאר קיינע שולע! איבריגענס איזט עס נאך ערסט איינע פראגע: אב דענן יעדע קליינע יידישע געמיינדע איבערהויפט דיא מיטטעל האט, אום איינע אפפענטליכע שולע, דיא פיעל געלד קאסטעט, ערהאלטען צו קאננען! אדער וויל עטווא דער הערר שול-אינשפעקטאר דיא יידישען קינדער צום בעזוכע פאן קאטהאלישען שולען נאטהיגען? נון, דאס ווערע וואהל איין גראססער פערשטאס געגען דיא רעליגיאנס-פרייהייט! דא גיבט'ס נור צווייא מיטטעל: ענטוועדער דער שטאאט לאסט אויף איינענע קאסטען זאגענאננטע „סימולטאנ- אדער קאנפעססיאנסלאזע שולען" ערריכטען, דיא וואהל עהער אויך פאן יידישען קינדערן בעזוכט ווערדען קאננטען — אדער אבער דאס קולטוס-מיניסטעריאום גיבט דען איינצעלנען געמיינדען דאס געלד צור ערהאלטונג דער שולען אוים דעם אונגאריש-איזר' שולפאנדע. לײדער איזט פיר דיא אנווענדונג דיעזער מיטטעל קיינע אויסזיכט פארהאנדען. דער שטאאט קאנן ניכט אים גאנצען לאנדע אויף איינענע קאסטען סימולטאנ-שולען ערריכטען, וויל איהם זעלבסט דאס היעצו נאטהיגע געלד פעהלט. דאס קולטוס-מיניסטעריאום קאנן עבענפאללס דען איינצעלנען געמיינדען אוים דעם שולפאנדע קיינע אויסרייכענדע אונטערשטיטצונג געבען, וויל איין נאמהאפטער טהייל דיעזעס געלדעס צו גונסטען דעם ראבבינער-סעמינארס פערווענדעט ווארדע. ווענן דיא זאכע זיך אבער זא פערהאלט, דאנן זאללטע מאן זיך ווירקליך דאמיט בעגניגען, ווענן איינע קליינע, ארמע געמיינדע מיט גראסער אנשטרענגונג ווענינסטענס דאך איינע ווינקעל-שולע ערהאלט.

„ניכט וואהר, עס ווארען גליקליכע טאגע? גליקליכער, טויזענדמאל גליקליכער אלס אלל דאס גליק, דאס דיר דיינע מאכט, דיינע רייכטהימער, דיין געלד, דיינע דיאמאנטען, דיינע הייזער, דיינע גארטען, דיינע אקער, דיינע וועלדער, דיינע שלאססער געוועהרען קאננען! דענן דו האטטעסט דאמאלס איין אונבעלאסטעטעס געוויססען, לעבטעסט אים גייסטע אונד אין דער בעפאלגונג דער נאטורגעזעטצע, ווארסט גוט אונד בראוו, אונד ברויכטעסט ניעמאנדען צו פירכטען אלס גאטט אלליין. יעטצט מוסט דו אין פארטוועהרענדער אנגסט שוועבען, מוסט איממער פירכטען פיר דיינע ערווארבענען גיטער, פיר דיינע פרייהייט, פיר דיין לעבען. דיא גונסט דעם הערצאגס איזט איין שוואנקעס ראהר, דאס דיר קיינע פעסטע שטיטצע ביעטעט. אויף וואס ווילסט דו דיך שטיטצען, וואו האלט זוכען, ווענן דו אין נאטה געראטהעסט? אויף דיינע פריינדע? זיא ליעבען דיך, זא לאנגע דו איהנען עהרע אונד רייכטהימער צו פערלייהען פערמאגסט; זיא ווערדען דיך פערלאססען, זאבאלד דיא זאננע דעם גליקעס זיך פאן דיר ווענדעט. אדער ווילסט דו צו גאטט האפפען, דעססען הייליגסטע פארשריפטען דו פערנאכלעססיגסט? זים! זים! האָרע מיינע שטיממע! זאָ וויא איך הייטע דיך מאהנע, זאָ מאהנטע איך איינסט דיינע מוטטער אין היידעלבערג; זיא מוסטע שווער דאפיר ביסען, דאס זיא מיר ניכט פאלגע לייסטעטע. דו ביזט איהר זאהן אונד אין דערארטיגער לאגע. פאלגע מיר, מיין קינד, איך ביטטע דיך. דו פערלאנגטעסט מיינע טאכטער צור פרויא. איך געבע זיא דיר! אבער קעהרע אום פאן דיינען באזען וועגען, פערלאססע דען וועג דער זינדע אונד דעם לאסטערס אונד דו זאללסט זיא בעזיטצען, דיא איינסט דיין הערץ בעגעהרטע." —

„„מיין אנקעל, מיין פאטער, איך קאנן ניכט, עס איזט צו שפעט. זאגע דו זעלבסט, וויא זאלל איך עס בעגינגען, פאן היער פארטצוקאממען.""

„ענטפליעהע!"

„„וואהין? דער ארם דער פירסטען רייכט וויים. ווירדע איך ענטפליעהען, זא ווירדע מאן מיך אללער ארטען פאן פערברעכען בעשולדיגען; מאן ווירדע מיך ארעטירען לאססען. וואהין איך מיך אויך ווענדען ווירדע; מאן ווירדע מיך איינפאנגען, וויא איין ווילדעס טהיער, אין קעטטען ווערפען אונד אים קערקער פערפוילען לאססען!""

„זא טריטט פאר דען הערצאג הין אונד ביטטע איהן אום דיינע ענטלאססונג."

„„ער ווירד זיא מיר פערוויינגערן; ער קאנן מיך ניכט ענטבעהרען.""

„זא בלייבע אונד לאססע אב פאן דיינעם טהון אונד טרייבען; בעדריקע דאס פאלק ניכט מעהר, שאררע ניכט מעהר שעטצע צוזאממען אונד לענקע דען שטאאט אויף דיא וועגע דער גערעכטיגקייט אונד בילליגקייט."

„עס איזט ניכט מאגליך, אנקעל, ניכט מאגליך! נעהמען וויר דען פאלל אן, איך וואללטע אלזא טהון, וואס זאללטע איך מיט אלל דען בעאמטען, ריכטערן, גייסטליכען בעגינגען, דיא דורך מיך צו אמט אונד ווירדען געלאנגט זינד? זאלל איך זיא ווידער ענטפערנען? זיא ווירדען מיינע טאדפיינדע ווערדען אונד דיא וועלט מיט איהרעם געשרייא ערפיללען. זאלל איך זיא לאססען? איך קאנן זיא ניכט ענדערן אונד בעססערן. וואס זאלל אוים דען „מאנאפאלען" ווערדען, דיא איך איינגעריכטעט האבע? זאלל איך דיא קאנטראקטע ברעכען אונד דאדורך נייעס אונרעכט בעגעהען? איך קאנן ניכט מעהר צוריק, איך קאנן ניכט!""

„זוכע איינען מיטטעלוועג איינצושלאגען אונד פינגע פאר אללעם ניכט נייע באזע-טהאטען דען אלטען הינצו."

„„אויך דאס קאנן איך דיר ניכט פערשפרעכען, אנקעל. מוס איך ניכט אויך ווייטער דיא זעקעל דעם הערצאגס פיללען, מוס איך ניכט דאס געלד שאפפען פיר זיינע קאסטשפיעליגען לוינען? אונד וואהער זאלל איך דאס געלד נעהמען, ווענן ניכט אוים דען איינקינפטען דעס לאנדעס?""

„וואס דו מיר דא זאגסט, איזט טרויריג, זעהר טרויריג. אבער האָרע נאך איינעס: ווארום איבערטרעטעסט דו דיא געבאטע גאטטעס, דיא ער בעזאנדערס אונס יודען געגעבען, נעמליך: דיא סאבבאטע, דיא פייערטאגע אונד דיא שפייזע-געזעטצע?"

„„אויך אין דיעזער בעציעהונג, מיין אנקעל, קאנן איך דיר ניכט צו וויללען זיין! וויא קאננטע איך דיא געזעטצע בעאבאכטען, אן דערען ערפיללונג איך זייט פיעלען יאהרען ניכט געדאכט? איך ווירדע מיך יא לעכערליך מאכען בייא אללען, דיא מיך קעננען.""

„הא, פאר דיינען אונטערגעבענען פירכטעסט דו דיך מעהר, אלס פאר גאטט!"

„„אונד וואס ווירדע דער הערצאג דאצו זאגען, ווענן איך פלאטצליך ניכט מעהר אן זיינער טאפעל עססען ווערדע?""

אין דיעזעם אויגענבליק האָרטע מאן איינע העפטיגע, קריישענדע שטיממע אים פארציממער.

(פארטזעטצונג פאלגט.)

מיט דער מעלדונג: „אין פעטערסבורג וויים מאן פאָן קיינער טירקישען צוריק-עראָבערונג ארדאגאנס.“ — נון דאס ניכט-וויססען וואר נאָך קיין בעווייז פיר דיא ניכט-צוריקעראָבערונג ארדאגאנס אונד מאן שענקטע דער האָכ-אמטליכען קאָנסטאנטינאָפלער דעפעשע פאָללען גלויבען. — אונד זיעהע! זאמסטאג אבענד וואר היער וויעדער איינע קאָנסטאנטינאָפלער דעפעשע איינגעטראָפפען מיט דער נאכריכט: „דיא מעלדונג פאָן דער טירקישען צוריקעראָבערונג ארדאגאנס קאם ניכט דירעקט פאָם טירקישען קאָממאנדאנטען אין אזיען, וועסהאלב מאן זיא נאָך ניכט אלס פאָללקאָממען וואהר בעטראכטען קאָננע. דיא וויעדער-איינגאהמע ארדאגאנס קאָנן דאהער ניכט אלס געוויסס בעטראכטעט ווערדען.“ אלזאָ איך דאס „האָב-אמטליכע“ ליגט? — נון וויר גלויבען, דאס ארדאגאן דאָך נאָך צו פיסען זייגער מאיעסטעט דעם קאיזערס פאָן רוסלאנד ליעגט.

אויסער דיעזען איינאנדער ווידערשפרעכענדען דעפעשען איבער דיא וויעדער-איינגאהמע ארדאגאנס איזט זייט פרייטאג קיינע אמטליכע דעפעשע פאָם קריעגס-שויא-פלאטצע איינגעטראָפפען. אויך דיא אונגעהייער פיעלען אָריגינאל- אונד פריוואט-דעפעשען, וואָמיט דיא גראָסען טאגע-בלעטטער אויסגעפיללט זינד, געבען וויר זעהר וועניג; זיא זינד טהיילס ערדיכטעטע, אונד טהיילס פאָן שלעכט אונטערריכטעטען בעריכט-ערשטאטטערן איינגעזענדעט. דיעזע בעשטעטיגען זיך נור זעהר זעלטען. וויר ליעפערן בלאָס דיא אמטליכען דעפעשען, דיא אונס פאָם אמטע עבענזאָ צוגעשיקט ווערדען, וויא דען טאגע-בלעטטערן. — דיא אָריגינאל- אונד פריוואט-דעפעשען דער צייטונגען בראכטען דיא מעלדונג, דאס אויך שאָן רוסישע קריעגס-שיפפע אין דיא דאָנויא איינגעפאהרען זייען, אונד דאס אויך שאָן גריעכענלאנד דען קריעג געגען דיא טירקייא ערקלערט האט. ביז היינטע פאנד דיעזע מעלדונג נאָך קיינע בעשטעטיגונג.

דיעזע דעפעשען געבען איינעם זעהר פיעל צו שאפפען אונד פערארזאכען פיעל ערגער אונד פערדרוס. דא בריינגט זאָ איין רעדאקטער אם דרוק-טאגע זיינעם בלאטטעס דיא גאנצע צייט אין דער דרוקערייא צו, אונד ווארטעט זעהנזוכטספאָלל אויף דיא דעפעשען, דאמיט ער זיינען לעזערן דאס אללערנייעסטע מיטטהיילען קאָננע. דאס בלאטט ווירד פיקס אונד פערטיג, בעפינדעט זיך בערייטס אונטער דער פרעססע, מאן געטרויט זיך נאָך ניכט צו דרוקען, דא אינצווישען דאָך נאָך איינע וויכטיגע דעפעשע איינטרעפפען קאָננטע, דיא מאן „פריש־געבאקען“ בריינגען מאָכטע. דאס ווארטען ווירד איינעם צו לאנגע, דא דאנן דאס בלאטט צו שפעט אויף דיא פאָסט קאָממען קאָננטע — ענדליך קאָממט גאר קיינע דעפעשע אָדער עס קאָממט יא וועלכע מיט דער אונבעדייטענדען מעלדונג, דאס דיא רוססען איינען טאָדטען פערלאָרען האבען. — אונד דא מאכט נאָך דער לעזער דער רעדאקטער דען פאָרוואורף, דאס ער איהם זאָ וועניג נייאיגקייטען ליעפערט!

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (איינע קאָניגין געשטאָרבען.) הייטע פריה איזט היער איינע דעפעשע איינגעטראָפפען מיט דער מעלדונג, דאס דיא קאָניגין פאָן האָללאנד געשטאָרבען איזט.

* (געבעטע אין דער סינאגאָגע פיר דען זיעג דער טירקיא.) אוים קאָנסטאנטינאָפעל ווירד אונס פאָלגענדעס בעריכטעט: שאָן מיטטע מאי פאנד אין דער סינאגאָגע דער היער בעשטעהענדען דייטש-איזראעליטישען רעליגיאָנס-געמיינדע איין פייערליכער גאָטטעסדיענסט שטאטט, וואָ געבעטע פיר דען זיעג דער טירקייא פעררישטעט ווורדען. אייסער דען יודען קאָנסטאנטינאָפעלס, דיא פאסט פאָללצעהליג ערשיענען וואַרען, וואַרען אויך פיעלע מאָהאממעדאנער, מיט דעם מוטעססאריף (בירגערמייסטער) אן דער שפיטצע, בייא דיעזעם גאָטטעסדיענסטע צוגעגען. פאָר אללעם ווורדע איינע פאָן דעם יידישען דיכטער דאָן פסח יאָגו פערפאססטעס געדיכט אין „לשון הקדש“ אבגעזונגען. דאנן ווורדען מעהרערע קאפיטעל תהלים געזאגט. היערויף היעלט איין יונגער סאָפטא יידישער רעליגיאָן איינע גייסטרייכע אנשפראכע, אין וועלכער דערזעלבע דיא יידישע יוגענד צור ערגרייפונג דער וואפפען פיר דיא בעדראָהטע טירקייא אנאייפערטע. דער שלוס זיינער אנשפראכע לויטעטע: „טהייערע גלויבענס-גענאָססען! ווענן וויר בלאָס פיר אונס בעטען, דא רופען וויר אן דען אלקי אברהם, אלקי יצחק, ואלקי יעקב, דער אונס אימטער ביישטעהען מאָגע! דא וויר נון פיר אונזערע טירקישען ברידער בעטען, קאָננען וויר וואָהל ניכט דען אלקי יצחק ואלקי יעקב אנרופען, דא דיעזע יא ניכט פאָן יצחק אונד יעקב אבשטאממען. אלליין אברהם אבינו וואר דאָך אונזער „געמיינזאמער“ שטאמם-פאטער. איך שליעסע דאהער מיט דען וואָרטען: אלקי אברהם! הילף דאָך אונזערן, פאָן רוסישער רייבגיער בעדראָהטען טירקישען ברידערן! מאָגע דער זכות פאָן אברהם דען נאכקאָממען זיינעם זאָהנעם ישמעאל אין דיעזעם הארטען קאמפפע ביישטעהען! אללמעכטיגער אים הימעל! דוא האסט דעם אברהם אבינו אין זיינעם קריעגע געגען דיא 5 מלכים, וויא דיעס אין דער תורה שטעהט, דיינע הילפע געזענדעט. אונטער דען בעזיעגטען 5 מלכים בעפאנד זיך אויך דער קאָניג פאָן סדום. נון, אים געגענווערטיגען קאמפפע ווערדען אונזערע טירקישען ברידער צוואר ניכט פאָן 5 מלכים בעדראָהט, וואָהל אבער פאָם קאיזער רוסלאנדס, אלזאָ פאָן דעם מלך איינעם שטאאטעס, וועלכער „ערגער אלס סדום“ איזט! אללמעכטיגער גאָטט! רעטטע אינזערע ברידער פאָן דען רוסישען רייבערן, פאָן דיעזען פערוואָרפענען אנשי סדום ועמורה!“ — (דיעזע אנשפראכע איזט נאָך אונזערער תורת-משה גאר ניכט ריכטיג.) — דער בירגערמייסטער דריקטע דעם יונגען רעדנער פריידיג געריהרט דיא האנד אונד זאגטע: „יא, יא, וויר זינד אללע דיא נאכקאָממען אברהמ׳ס; וויר וואָללען דענן אויך, זאָבאלד אונס גאָטט פאָן דעם רוסישען רייב-צוג ערערעטטעט, דיא יודען מיט אייפריכטיגער ברידערליכקייט בעהאנדעלן.“ — אם 20. מאי פאנד אייך דיא נאכריכט פאָן דער עראָבערונג דער פעסטונג סוכום-קאלע היר אבערמאלס איין פייערליכער גאָטטעס-דיענסט אין דער טירקישען הויפט-סינאגאָגע שטאטט. מעהרערע מיניסטער, פיעלע מיטגליעדער דעם טירקישען פארלאמענטס אונד אויך דער שייך-איל-איזלאם זינד ערשיענען. פאָן דער סינאגאָגע פלאטטערטען צאהלרייכע פאהנען מיט דעם „האלב-מאָנד“, אונד עבען זאָ פיעלע מיט איינעם „מגן דוד“. דיא גאנצע פערזאממלונג זאנג דאס מזמור לתודה, וואָרויף דער חכם באשי איינע אנשפראכע היעלט, אין דער עס אונטער אנדערם הייסט: איך בין איבערצייגט, דאס דער געגענווערטיגע רוסיש-טירקישע קריעג אויף „ימות המשיח“ דייטע. דער רוסע ווירד, אלס מלכות יון הרשעה, ניעדערגעוואָרפען ווערדען. דיא טירקייא ווירד אוים דיעזעם קריעגע זיעגרייך הערפאָרגעהען. זיא ווירד זיך דאנן אבער איהרער יידישען שטאאטס-גענאָססען ערינגערן אונד איהנען דאס היילינע לאנד איבערלאססען, וועלכעם גאָטט שאָן דעם אברהם אלס אונזער ערבטהייל פערהייסען האט. דאנן ווערדען עבען דיא נאכקאָממען אברהם׳ס, דיא יודען אלס דיא קינדער יצחק׳ס אונד דיא טירקען אלס דיא קינדער ישמעאלס, דיא וועלט בעהערשען. מאָגע דיעזער צייט־פונקט באלד איינטרעפפען, אמן!“ — איך דיעזע רעדע מאכטע איינען געוואלטיגען איינדרוק אויף דיא צאהלרייכע צוהאָרערשאפט. דיא מיניסטער בעגליקווינשטען דען חכם באשי, דער אונטער לעבהאפטען בייפאללס-רופען, ארם אין ארם מיט דעם שייך-איל-איזלאם, דיא סינאגאָגע

פאָללעטאָן.

איין בעוועגטעס לעבען.

(16-טע פאָרטזעטצונג.)

„„אָ, מיין גוטער זיס, איינציגער זאָהן מיינער איינציגען שוועסטער! פערלאנגע איך עטוואס פיר מיך פאָן דיר, אָדער בין איך היערהערגעקאָממען, אום דיך צו קרענקען? ניין וואַרנען וויללל איך דיך אונד דיך היגוועגציעהען פאָן דעם וועגע דעם פערדערבענס צו דיינעם איינענען היילע!““ (זאגטע ר׳ שמחה.)

„אונד ווייל איך דאס וויים, מיין אָנקעל, דעסהאלב צירנע איך דיר ניכט. דעסהאלב וויללל איך מיך פערטהיידיגען פאָר דיר אונד מיך רעכטפערטיגען. יאהרע לאנג האבע איך פיר דאס ציעל געארבייטעט אונד מיך בעמיהט, דאס איך מיט דעם רעגיערונגס-אנטרימטע דעם פרינצען ערדייכט האבע. עס וואר מיין פעסטער ווילללע, דאס לאנד גוט צו פערוואלטען, זיינע פינאנצען צו אָרדנען אונד זיינען וואָהלשטאנד צו בעפאָרדערן. אבער דיעזעס גוטע פאָרנעהמען שייטערטע איינערזייטס אן דער לוינע אונד דעם איינענזינגע דעם הערצאָגס, אנדערערזייטס אן דעם מיסטרויען, דעם האס, דעם פאָראורטהיילע, מיט דענען מיר דיא מאגנאטען אונד דיא גייסטליכקייט דעם לאנדעס ענטגעגענטראטען. גלויבע מיר, מיין אָנקעל, ווענן איך נערעכט וויא דאוויד אונד ווייזע וויא סאלאָמאָ רעגיערט העטטע, זיא העטטען דעננאָך דען יודען פערווינשט אונד פערפלוכט. מיינע איינציגע שטיטצע איזט דיא גונסט דעם הערצאָגס. דיעזער פערלאנגט געלד אונד געלד אונד וויעדער געלד; איך האבע אללע זיינע שולדען אויף איינמאל טילגען מיססען. וואָהער העטטע איך דאס געלד נעהמען זאָללען, ווענן ניכט אוים דען איינקינפטען דעם לאנדעס, אונד דא דיעזע ניכט גענינטען, זאָ מוססטע איך זיא פערמעהרען דורך אללערלייא נייע שטייערן אונד דורך שאפפונג פאָן „מאָנאָפאָלען“. אונד נון פערלאנגט דער הערצאָג אויפ׳ס נייע געלד פיר זיינע קאָסטשפיעליגען פערגניגונגען, פיר זיינע אָפערן אונד מאסקען-שערצע, פיר זיינע זענגער אונד זענגערינגען, פיר זיינע טענצער אונד טענצערינגען. אונד ווענן איך עס וואגע, איהם פאָרשטעללונגען צו מאכען, זאָ געראָטה ער אין אונבענדיגען צאָרן, בעדראָהט מיך מיט זיינעם שטאָקע, מיט פעסטונג אונד צוכטהויז! וואס זאָלל איך טהון? ווענן איך אין אונגנאדע פיעלע, איך ווערע פערלאָרען. מיינעם פערמאָגענס בערויבט, קאָננטע איך דען רעסט מיינער טאגע אים קערקער צוברינגען, דענן מיינע פיינדע זינד צאהלרייך וויא דער זאנד אם מעער. זאָ מוס איך אויף דעם איינגמאל איינגעשלאגענען וועגע בלייבען, מוס דעם הערצאָג געלד שאפפען אונטער יעדער בעדינגונג, דורך יעדוועדעס מיטטעל. אונד זאָלל איך דאבייא לעער אויסגעהען? ברויכע איך ניכט אויך געלד, אום מיינע פריינדע אונד אנהענגער צו בעלאָהנען? אונד טראגע איך איינער וועלכע פעראנטוואָרטליכקייט פיר אללעס, וואס איך טהוע? האט עס ניכט דער הערצאָג אים פאָראוים גע־ביללינט?“

„„מיינסט דוא, דאסס דאס דיר צור רעכטפערטיגונג געררייכען ווירד? שלימם איזט איין באָזער פירסט, שלימ־מער נאָך זינד דיא ווערקציינגע, דורך דיא ער פערדערבען בערייטעט.““

„בלייבע איינינע טאגע בייא מיר, מיין אָנקעל! איך ווערדע פיר ערלויבטע קאָסט זאָרגע טראגען. בלייבע היער אונד איבערצייגע דיך, דאס איך ניכט אנדערס האנדעלן קאָנן, וויא איך געהאנדעלט האבע אונד וויא איך האנדלע. אונד נון ערצעהלע מיר פאָן דיר אונד דיינעם לעבען דא־היים אונד פאָן דיינער שאָנען טאָכטער יהודית.

צוואָלפטעס קאפיטעל.

ר׳ שמחה בליעב איינינע טאגע אין שטוטטגארט; אללייז, וואס ער זאה אונד וואס ער האָרטע, בעשטעטיגטע איהם נור אלל דאס שלעכטע, וואס ער איבער זיס דאהיים אונד אונטערוועגס פערנאָממען האטטע.

„זיס! (זאגטע ער נאָך פערלויף דרייער טאגע) איך וויללל וויעדער אין דיא היימאט צוריקקעהרען. בעזאָרגע מיר איינען נייען פאס אנשטאטט דעם אלטען, דען איך פערלאָרען האבע.“

„„בלייבע נור נאָך איינינע טאגע, מיין אָנקעל; עס שמערצט מיך, דאס דוא מיך שאָן פערלאססען ווילסט!““

„אָך, איך ווירדע גערן נאָך בייא דיר בלייבען, ווענן איך דיא גערינגסטע אויססיכט העטטע, דיך פאָן דיינען וועגען אבצולענקען.“

„„גערן, גאר גערן ווירדע איך דיינעם ראטהע פאָלגען, ווענן איך איינען אויסוועג פינדען קאָננטע. זייטדעם דוא בייא מיר ביזט, מיין אָנקעל, אומוועהט מיך דער גייסט מיינער קינדער-יאהרע. דא גלויבע איך דיא שטיממע מיינער געליעבטען מוטטער צו פערנעהמען, דער איך זאָ מאנכען קוממער בערייטעט האבע; דא מיינע איך, עס וועהרע וויא געסטערן, דאס איך צו דיינען פיסען זאס אונד אים תלמוד שטודירטע — עס וואַרען גליקליכע טאגע!““